

Posudek oponenta

Mgr. Lydie Keprová, červen 2010

Téma bakalářské práce: Porozvodová péče o děti očima otců

Autorka: Michaela Hatalová

Bakalářská práce přináší ucelený pohled na porozvodové uspořádání rodiny, zejména na péči o dítě, očima jednotlivých zúčastněných aktérů, se specifickým zaměřením na muže-otce. Právě oni v naprosté většině případů v okamžiku rozvodu přichází o rovnocennou rodičovskou úlohu při výchově svého potomka a ztrácí každodenní kontakt s dítětem.

Jedná se o téma velmi aktuální, a to z hlediska aspektu rozvodovosti jako takové, vzhledem k její míře zejména v souvislosti s trendem poklesu sňatečnosti. Rovněž je vyzdvižen aspekt aktivního otcovství, respektive podpora otců při aktivním zapojení do péče o děti, jež se v současnosti již dostává mezi veřejně diskutovaná témata a k jeho podpoře přispívají i státní orgány (např. realizace veřejné informační kampaně Ministerstva práce a sociálních věcí na podporu aktivního otcovství v letech 2009 – 2011). Daným tématem se zabývá i Evropská unie, např. v souvislosti s (v tomto roce vyhlášeným) Evropským rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, a sice z hlediska ochrany práv dětí z rozvedených rodin, které jsou často ve značně větší míře ohroženy chudobou, než děti z rodin úplných. I tento aspekt je v bakalářské práci zmíněn.

Pro důkladné uvedení do problematiky diskutovaného tématu se autorka nejprve zaměřuje na změny ve společnosti, zejména v uplynulém století, které měly zásadní vliv na vývoj a proměnu rodiny, respektive její podoby, uspořádání, vztahů a postavení jejích jednotlivých členů. Dále se zabývá historií a vývojem rozvodovosti včetně nastínění současného stavu v porovnání s jinými evropskými zeměmi. Důkladně rozebírá instituci rozvodu, související legislativu, jeho důsledky pro jednotlivé zúčastněné aktéry a způsoby porozvodového uspořádání rodiny. Nakonec se zaměřuje na postavení otců v této specifické životní situaci, kdy je v převážné většině případů dítě svěřeno do péče matky, a rodičovská role otce tak nabývá zcela jiné podoby, která představuje zejména pravidelné finanční příspěvky dítěti a pouze občasný kontakt s jejich potomkem. Jen v ojedinělých případech svěří soud péči o dítě otci nebo je zvolena péče střídavá, tedy rovnoměrně dělená mezi oba rodiče. Objevuje se i zmínka o organizacích hájících práva otců v rámci porozvodového uspořádání rodiny.

Bakalářská práce se svým obsahem i rozsahem blíží práci diplomové. Problematika je uchopena komplexně, jsou nastíněny příčiny i důsledky sledovaného jevu. Práce se opírá o teorie týkající se změn ve společnosti a v rodině, genderového aspektu, zmiňuje zažité a často neopodstatněné stereotypy v oblasti uspořádání rodiny, zejména péče o dítě. V této souvislosti postrádám konfrontaci s postojem některých psychologů, dle kterých určité aspekty péče o dítě může zastat pouze matka, nikoliv otec. V rámci charakteristiky role otce

v rodině, kdy je zmíněna dosud ne příliš rozvinutá angažovanost českých otců, by bylo vhodné uvést příklady dobré praxe např. ze Švédska, kde se aktivní role otce stává běžnou součástí rodinného života. Celkově je práce ochuzena o data z výzkumu realizovaného počátkem roku 2010 společností Mediaresearch, a.s., zaměřujícího se na roli otce v rodině, včetně otců z rodin rozvedených. Tyto velmi aktuální výsledky by mohly poukázat na vývoj v (sebe)vnímání rodičovské role otce v porozvodovém uspořádání rodiny. Avšak vzhledem ke skutečnosti, že data z výzkumu byla zveřejněna až v průběhu dubna 2010, nebyl by dostatek prostoru k jejich zpracování do bakalářské práce.

Drobná chyba se nachází v kapitole 2.4 na straně 25, kde je uvedeno, že roku 2001 byla mateřská dovolená nahrazena rodičovskou dovolenou. Mateřská dovolená existuje doposud, avšak v roce 2001 byl institut další mateřské dovolené nahrazen rodičovskou dovolenou tak, aby mohla být čerpána jak matkou, tak otcem. Dne 1. 1. 2009 vešla v účinnost novela zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, dle které může od sedmého týdne věku dítěte otec čerpat i peněžitou pomoc v mateřství. Toto lze vnímat jako další krok směřující k větší rovnoprávnosti mužů a žen v oblasti péči o děti.

Dalším z drobných nedostatků práce jsou místy nepřesné odkazy na právní předpisy.

Bakalářské práci bych vytkla celkový nepoměr jednotlivých aspektů diskutovaného tématu ve vztahu k hlavnímu tematickému zaměření dle názvu práce, kterému byly věnovány pouze poslední dvě kapitoly. Naopak oceňuji realizaci vlastního kvalitativního výzkumného šetření, jehož výsledky jsou pro podložení teoretických tvrzení velmi užitečné a pro nastínění dané problematiky v praxi značně přínosné.

Obsah bakalářské práce je velmi poutavý a čtivý, problematika je uchopena a zpracována komplexně, celkově lze konstatovat, že autorka má o daném tématu přehled. Práci hodnotím jako výbornou až velmi dobrou.

Mgr. Lydie Keprová